

Onko elintarvikealalla syntymässä Suomen seuraava öljykriisi?

21.9.2022

Elintarviketeollisuus-messut järjestettiin Tampereella Messu- ja urheilukeskuksessa 14. – 15.9.2022. Messut olivat kokonaisuudessa todella laaja-alaiset, sillä samaan aikaan pidettiin myös Logistiikka-, Työhyvinvointi- sekä Eurosafety-messut. Näytteilleasettajia elintarvikemessuilla oli paikalla 48 ja koko messukokonaisuudessa yli 300. Elintarviketeollisuuden edustusta oli monipuolisesti laitteistosta tuotekehitykseen.

Energiatehokkuus ja uudet tekniikat olivat messuilla selvästi esillä, kuten esimerkiksi Dry Ice Finlandin kuivajääpuhalluslaite. Laitetta voidaan käyttää teollisuuden pesuissa korvaamaan vesipesu käyttäen teollisuuden sivuvirtana saatavaa hiilidioksidia kuivajääpuhdistukseen. International Flavours & Fragrancesin (IFF) esittelypisteellä pääsimme keskustelemaan ruokateollisuuden vastuullisuudesta esityksensä pitäneen Matti Tapailan kanssa. Hän korosti, että yritysten ympäristötyöstä kerrottaessa huomioitaisiin myös muita ympäristötoimenpiteiden ansiosta saatavia hyötyjä, kuten sosiaaliset vaikutukset eläinten hyvinvointiin ja ympäröivään alueeseen.

Kuva 1. Yritysten ja puhujien lisäksi messuilla oli myös elintarvikealan opiskelijoiden työnäytöksiä (kuva: Joni Viitala).

Luova arvotoimisto Trustin johtaja Mari Ahokas ja asiakkuusjohtaja Mikko Sederholm kävivät tiivistetysti läpi esityksessään ”Pakkaussuunnittelu ratkaisee: tuotannosta kauppaan, kotiin ja kierrätykseen” elintarviketuotteiden pakkausten suunnittelun koko kirjon ja antoivat vinkkejä myös kestävistä pakkausvalinnoista. Linkosuon Leipomon toimitusjohtaja Jyrki Karlsson piti esityksensä aiheesta ”Energian ja raaka-aineiden hinnan nousu ja sen vaikutukset elintarviketeollisuuteen ja kuluttajakysyntään”. Esityksensä alussa hän totesi käynnissä olevan 2020-luvun öljykriisin, joka on voimistunut koronapandemian ja Ukrainan kriisin johdosta. Raaka-aineiden hinnat ovat jo nousseet teollisuuteen, ja kuluttajille näkyvät hinnankorotukset ovat vasta tulossa. Voimistuva energiapula on ohjannut yrityksiä yhä voimakkaammin fossiilisten polttoaineiden korvaamiseen ja erilaisiin hybridiratkaisuihin. Nähtäväksi jää, miten hintojen nousu tulee vaikuttamaan kysyntään: hakevatko kuluttajat arjen luksusta ruoasta, vai jostain muualta?

Liha ja Ruoka -lehden toimituspäällikkö Ninnu Perälä ja Lihakeskusliiton toimitusjohtaja Mari Hannuksela kertoivat esimerkkien kautta elintarvikealan pk-yritysten vastuullisuustoimista esityksessään ”Pk-yritykset vastuullisuustalkoissa”. Pk-yritykset ovat asettaneet omia hiilineutraaliustavoitteitaan ja uusia innovaatioita on otettu käyttöön, joissa hyödynnetään tekoälyä, radiotaajuustekniikoita sekä paineilman ja pneumatiikan korvaamista sähkö- ja servotekniikoilla. Tilaisuuden lopuksi järjestettiin paneelikeskustelu aiheena ”Kustannukset & saatavuus – mistä ratkaisuja?” moderaattorinaan televisiosta tuttu Riku Rantala. Keskustelijoina jo edellä mainittu Jyrki Karlsson, elintarvikemarkkinavaltuutettu Olli Wikberg sekä MTK:n liha-asiantuntija Mari Lukkariniemi. Keskustelun keskiöön nousi alkutuotannon ongelmat, jotka kasvoivat jo vuoden 2021 katastrofaalisesta sadosta tämänhetkisiin koronapandemian ja Ukrainan sodan aiheuttamiin saatavuusongelmiin raaka-aineiden kumuloituvana hinnannousuna. Myös tässä keskustelussa korostuivat fossiilisten polttoaineiden hintojen nousun vaikutukset kiihtyvään uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottojen lisääntymiseen sekä omavaraisuuden merkitykseen suomalaisessa teollisuudessa. Kaikin puolin mielenkiintoista keskustelua, mutta monessa paikassa paikalle olisi kaivannut myös kaupan alan edustajaa, jolloin koko elintarvikeketju olisi ollut edustettuna. Ensi vuonna tulevien eduskuntavaalien alla konkreettisia ratkaisuja tilanteeseen voidaan vielä joutua odottamaan.

Tapahtumakokonaisuuden virallisena teemana oli vastuullisuus ja se myös näkyi ohjelmasisällössä. Ilmastokestävät elintarvikeprosessit -hankkeen ympäristövaikutusten huomioimisen näkökulmasta tapahtumassa olisi ollut hienoa nähdä mukana myös hiili- ja ympäristöjalanjälkilaskentaa tekeviä yrityksiä ja muidenkin elintarvikealan toimijoiden konkreettisia esimerkkejä tämänhetkisistä ilmastotoimista.

Joni Viitala
Projektipäällikkö
Ilmastokestävät elintarvikeprosessit -hanke
SeAMK

Ilmastokestävät elintarvikeprosessit -hanke on osa Kestävää kasvua ja työtä 2014–2022 toteutettavaa REACT-EU-välineen EAKR-rahoituksella toteutettavaa toimenpidettä. Hanke rahoitetaan REACT-EU-välineen määrärahoista osana Euroopan unionin COVID-19-pandemian johdosta toteuttamia toimia.

Kirjoittaja toimii projektipäällikkönä Ilmastokestävät elintarvikeprosessit -hankkeessa Etelä-Pohjanmaan elintarvikeyritysten ympäristöjalanjälkitietoisuuden lisäämiseksi. Lisätietoa hankkeesta sivuilta: https://projektit.app-staging.seamk.hion.dev/ike